TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Quy định chặt chẽ hơn các tiêu chuẩn của đơn vị hành chính từ 2026

11:50 03/01/2026

Từ ngày 1/1, Nghị quyết số 112/2025/UBTVQH15 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội chính thức có hiệu lực, thay thế các quy định trước đây về tiêu chuẩn đơn vị hành chính.

Một trong những điểm đáng chú ý của Nghị quyết là quy định chặt chẽ hơn các tiêu chuẩn của đơn vị hành chính, đặc biệt nhấn mạnh vào khả năng tự cân đối ngân sách, thu nhập và mức độ phát triển kinh tế - xã hội.

Theo đó, tiêu chuẩn không chỉ dừng ở quy mô dân số hay diện tích mà đi sâu vào chất lượng phát triển thông qua các yêu cầu về thu - chi ngân sách, thu nhập bình quân và tỷ lệ hộ nghèo đa chiều.

Ảnh minh họa

Đối với đơn vị hành chính cấp thành phố, Nghị quyết 112 quy định rõ thành phố phải thuộc nhóm địa phương không nhận bổ sung cân đối từ ngân sách Trung ương. Đây là một trong những điều kiện bắt buộc khi xem xét tiêu chuẩn thành phố.

Bên cạnh yêu cầu về ngân sách, thành phố còn phải đạt các chỉ tiêu kinh tế - xã hội khác, trong đó tỷ trọng công nghiệp - xây dựng và dịch vụ trong GRDP đạt từ 80% trở lên, phản ánh cơ cấu kinh tế đô thị chiếm ưu thế.

Nghị quyết cũng yêu cầu thu nhập bình quân đầu người hằng năm của thành phố phải cao hơn mức bình quân của cả nước trong 3 năm gần nhất; tốc độ tăng trưởng GRDP trong 3 năm gần nhất đạt hoặc vượt tốc độ tăng trưởng GDP của cả nước; đồng thời tỷ lệ hộ nghèo (theo chuẩn nghèo đa chiều) phải thấp hơn tỷ lệ hộ nghèo chung của cả nước trong cùng thời gian.

Các tiêu chí này được xác lập đồng thời, là căn cứ để đánh giá mức độ phát triển kinh tế - xã hội và năng lực tự chủ của đơn vị hành chính cấp thành phố.

Không chỉ với thành phố, Nghị quyết 112 cũng quy định các tiêu chí kinh tế - tài chính cụ thể đối với đơn vị hành chính cấp phường. Theo đó, tổng thu ngân sách địa phương trên địa bàn phường phải bằng hoặc cao hơn tổng chi ngân sách. Đây là tiêu chí bắt buộc, bên cạnh các điều kiện về dân số, diện tích và đô thị hóa.

Ngoài ra, thu nhập bình quân đầu người hằng năm của phường phải cao hơn mức bình quân của tỉnh, thành phố trực thuộc trong 3 năm gần nhất. Đồng thời, tỷ lệ hộ nghèo của phường phải thấp hơn tỷ lệ hộ nghèo chung của tỉnh, thành phố trong cùng giai đoạn.

Việc đưa các chỉ tiêu về ngân sách, thu nhập và hộ nghèo vào tiêu chuẩn phường cho thấy yêu cầu đơn vị hành chính đô thị phải có nền tảng kinh tế - xã hội tương xứng, bảo đảm khả năng vận hành bộ máy quản lý theo mô hình đô thị.

Nghị quyết cũng quy định các trường hợp đơn vị hành chính đô thị có yếu tố đặc thù như miền núi, biên giới, hải đảo, có di sản văn hóa hoặc được xác định là trung tâm du lịch quốc gia, quốc tế.

Trong các trường hợp này, mức tối thiểu của một số tiêu chuẩn về quy mô dân số, tỷ lệ đô thị hóa hoặc cơ cấu kinh tế - xã hội có thể được áp dụng ở mức thấp hơn so với quy định chung. Tuy nhiên, Nghị quyết nêu rõ, mỗi tiêu chuẩn chỉ được áp dụng mức giảm tương ứng với một yếu tố đặc thù, không áp dụng đồng thời nhiều mức ưu đãi cho cùng một tiêu chí.

Theo điều khoản thi hành, các đơn vị hành chính được hình thành trước ngày 1/1/2026 không phải đánh giá lại theo tiêu chuẩn mới. Nghị quyết 112 được xác định là căn cứ pháp lý để xem xét việc thành lập, sắp xếp, quản lý đơn vị hành chính trong giai đoạn tới, trong đó yêu cầu về năng lực tự chủ ngân sách và trình độ phát triển kinh tế - xã hội được đặt ra rõ ràng, cụ thể.

Đức Anh (t/h)